SkuggNova

Sön 9.2.2025 15:00
Helsingfors Konservatorium (Gräsvikstorget 6)

Konceptet SkuggNova presenterades i samband med Musica nova-festivalen redan för ett tjugotal år sedan, under **Kimmo Hakolas** tid som konstnärlig ledare. Då var SkuggNova ett minievenemang inom Musica nova, där instrumentalistelever från musikinstituten vid några konserter framförde musik av institutens kompositionselever och annan samtida musik. Nu har SkuggNova värmts upp på nytt för Musica nova 2025, aningen förnyad och uppdaterad.

Vid SkuggNova medverkar ett antal musikinstitut från huvudstadsregionen som undervisar i komposition. När vi började skissera upp en ny runda av SkuggNova för ett par år sedan framgick en tydlig önskan från musikinstitutens sida, nämligen att proffsmusiker skulle arbeta med och framföra kompositionselevernas stycken. Till vår glädje fick vi med **Zagros Ensemble**, som hör till toppskiktet bland vårt lands ensembler för samtida musik.

Kompositionspedagogerna vid musikinstituten har fått anmäla sina elever till SkuggNova och under den gångna höstterminen har de arbetat med sina nya stycken både tillsammans med den egna kompositionsläraren och med Zagros Ensembles musiker vid en gemensam workshop.

Ett annat viktigt element vid SkuggNova är pedagogisk kammarmusikrepertoar komponerad av finländska proffstonsättare. Via den har instrumentalistelever vid musikinstituten fått en levande kontakt till den samtida musikens värld och samspel. Finlands Tonsättare rf har sammanställt en lista över verk med fokus på pedagogisk repertoar av finländska tonsättare, och vid SkuggNova-konserten får vi höra utdrag ur den framförda av musikinstitutens elever. Av praktiska skäl har vi endast kunnat bjuda in musikinstitut från huvudstadsregionen till denna konsert, men listan över pedagogisk repertoar kommer att finnas till hands i hela landet via Music Finland Core.

Under första delen av SkuggNova-konserten får vi höra pedagogiska kammarmusikverk och under andra delen kompositionselevers verk. En rolig slump är att en av tonsättarna, vars pedagogiska kammarmusikverk vi får höra, är **Tara Valkonen**, som själv i tiden deltog i SkuggNova som ung kompositionselev.

De olika delmomenten i SkuggNova har på många sätt en koppling till Musica nova-festivalens tema 2025 – Tillsammans, inom vilket vi begrundar vad som kan uppstå mellan individer. I SkuggNova ingår samarbete mellan människor i olika åldrar och i olika skeden av sin musikaliska resa, vårt lands högklassiga musikinstitutsnätverk, växelverkan mellan tonsättare, elever och lärare, och mellan musiker och publik, liksom det förtroende och den ordlösa, magiska kommunikation som krävs för att musicera tillsammans.

Ett varmt tack till alla som varit med i SkuggNova-samarbetet och som även i fortsättningen arbetar för den nya musikens sak – till musikinstituten, pedagogerna, eleverna och musikerna. Ett speciellt tack till Östra Helsingfors musikinstitut, som stod till tjänst med övningsutrymmen för workshop och för att repetera kompositionselevernas SkuggNova-stycken.

Tuuli Lindeberg
Konstnärlig ledare för Musica nova -festivalen

Ps. Jag intervjuar några av de kompositionselever, -pedagoger och musiker som medverkar i SkuggNova må 10.12.2025 kl. 13–14 i NovaHörnan, Sibelius-Akademins R-hus café Feeniks (Norra Järnvägsgatan 9). Inträdet till Allt ljus på SkuggNova-evenemanget är fritt – välkommen!

Program:

Tara Valkonen: *Play* (2024)
Ensemblen CelloTornado:
Loviisa Nyholm, Veikko Aarnio, Rufus Sinkkonen, Oiva Paasi, Toivo Kilpiö, Valeria Haapanen, Anton Liikanen, Samuel Latonen, Isla Konttinen, Elsa Moberg, Olivia October
(Mellersta Helsingfors musikinstitut, handledare Markus Hallikainen)

Olli Moilanen: *Från kärret*
Sointu Fabritius, basklarinett;

Helena Rauha, altsaxofon; **Ana Constantin**, piano
(Östra Helsingfors musikinstitut, handledare
Nanako Lammi & Kristiina Junttu)

Olli-Pekka Tuomisalo: *Una Macchina*
I Chased – Funky Town
II Cascades
III Tower of Inspiration
Osmo Palmu: *Allegretto poco inquieto*
Annika Granqvist, flöjt; *Joel Peltonen*, gitarr;
Sampo Jurvanen, barytonsaxofon
(Musikinstitutet Juvenalia,
handledare **Antti Vahtola**)

Maleena Linjama: *Tornsvalorna återvänder*
Julianna Ren och Chris Ren,
piano, fyrhändigt piano
(Musikinstitutet Juvenalia, handledare
Susanna Pajukangas & Sonja Fräki)

Outi Tarkiainen: *Gett sin frihet*
Minna Leinonen: *Knok nok*
Ellen Herler, altviolin och **Daniel Saks**, altviolin
(Östra Helsingfors musikinstitut, handledare
Tiina Brännkärr)

***

Joel Malmberg: *Ekon av skymning*
(Västra Helsingfors musikinstitut,
kompositionslärare **Teemu Halmkrona**)

Nella Pänkäläinen: *Shades of winter*
(Vanda musikinstitut, lär. **Eetu Ranta-aho**)

Otso Kallio: *Vidöppen*
(Esbo musikinstitut, lär. **Markku Klami**)

Sofia Suvilehto: *Stråkkvartett*
(Kottby musikinstitut, lär. **Pekka Koivisto**)

Alex Belákovics: *Minnernas nocturno,*
(Musikinstitutet Avonia, lär. **Robert Ruohola**)

Ben Cobb: *From elsewhere*
(Esbo musikinstitut,. lär. **Markku Klami**)

Eino Launonen: *Rhapsody*
(Helsingfors konservatorium, lär. **Markku Klami)**

Mark Sulander: *Tekoppar*
(Helsingfors konservatorium, lär. **Markku Klami**)

Olga Niemi: *Polarnatten*
(Esbo musikinstitut, lär. **Markku Klami**)

Leo Vauhkonen: *Meningsskiljaktigheter*
(Esbo musikinstitut, lär. **Markku Klami**)

Zagros Ensemble:
Kaisa Kallinen och Hannu Vasara, violin
Camilla Vilkman, altviolin
Miika Uuksulainen, cello
Risto-Matti Marin, piano
Hanna Kinnunen, flöjter
Mikko Raasakka, klarinett
Tommi Hyytinen, valthorn

Samarbetspartners och finansiärer:

Musica nova Helsinki, Finlands Tonsättare rf, Svenska kulturfonden

Medverkande:

Esbo musikinstitut
Helsingfors konservatorium
Östra Helsingfors musikinstitut
Mellersta Helsingforst musikinstitut
Kottby musikinstitut
Västra Helsingfors musikinstitut
Musikinstitutet Avonia
Vanda musikinstitut
Musikinstitutet Juvenalia

Verkkommentarer om verken som framförs under konsertens andra del:

Mitt verk *Hämärän kaikuja (Ekon av skymning)* är ett pianostycke som är ungefär 1,5 år gammalt. Jag komponerade det ursprungligen för Hagalunds pianotävling, där jag ville inkludera egen musik i mitt program. Verket uttrycker solen som skimrar bortom bergen. Jag ville också ha med en ekoeffekt i verket. Jag tycker verket är trevligt att spela, för det ger tolkningsmässiga möjligheter att göra det till sitt eget.
– Joel Malmberg

Arbetet med *Shades of Winter* inleddes genom att jag anmälde mig till en kurs i komposition och arrangemang. Jag hade aldrig tidigare komponerat något så jag började från noll. Jag var inte heller medveten om möjligheten att delta i SkuggNova, så jag eftersträvade inget speciellt mål med mitt arbete ännu i det skedet.

Jag började genom att fundera på de här sakerna:
Finns det något speciellt tema jag skulle vilja att mitt stycke har en koppling till?
Och vilka instrument skulle passa mitt tema? (ur Zagros Ensembles instrumenturval)

Genast i början då jag funderade på temat kände jag en stark intuition kräva att stycket skulle handla om vintern. Jag tänkte att instrumenten borde ha en klangfärg som påminner om en känslig, vacker vinter. Jag uteslöt de s.a.s. mest högljudda instrumenten, som passar bättre för andra musikstilar, som till exempel trummor. Eftersom det här var min första komposition någonsin, tänkte jag att det vore lättare att göra en komposition för ett instrument som jag redan har mycket kunskap om. Jag spelar själv dragspel och piano, men bestämde mig den här gången för att komponera för solopiano (i det här skedet fanns varken cello eller violin ännu med).

Arbetet med stycket löpte utmärkt och jag letade hela tiden efter olika nyansvärldar och tänkte på vintern som årstid. Jag upplever att mitt stycke innehåller tre sinsemellan olika nyansvärldar; introt i början, som upprepas också på slutet och som leder mot temat, A-delen som beskriver vinterns känslighet men samtidigt styrka och storm, samt modulationen till B-delen, som beskriver små solglimtar speglas i snön, sådana som vintern oftast för med sig. I slutets outro (samma som melodin i början) får lyssnaren återvända till vinterns uppkomst. Jag upplever alltså mitt stycke som en komprimerad bild av vintern som årstid; dysterhet, snöfall, känslighet och solglimtar. Stycket är vintern i all sin skönhet och sina färgnyanser, och har fått sitt namn enligt det Jag vill också påminna människor om att vintern inte enbart är slask och lervälling, utan att årstiden har många sidor – något för var och en.

Först senare fick jag veta att temat för MusicaNova-festivalen är att spela tillsammans, vilket påverkade stycket väldigt mycket. Jag hade lite svårt att tillämpa det jag lärt mig på kursen när jag skrev stämmorna för cello och violin. Jag var ändå helt nöjd med resultatet, men tar gärna emot idéer om hur jag kunde vidareutveckla det, eftersom jag tvingades slutföra verket i ganska rask takt.
– Nella Pänkäläinen

The loop är ett verk i tre satser som behandlar förändringar i livet. Livet är fullt av förändring. Förändring är fint och viktigt men kan också vara mycket skrämmande, otrevligt och sorgligt. Verkets satser behandlar de tre känslor jag själv har identifierat i stunder av förändring i mitt eget liv. The fall handlar om rädsla och ängslan i samband med förändring och förlust. The wake handlar om sorg och acceptans, som stiger fram ur något gammalt som försvinner. Satsen som framförs vid konserten, The beginning, handlar om en ny början och om iver och reservation i samband med den. En ny början inleder en ny period i livet. Förändringen lämnar ändå sina spår i livet, och dess konsekvenser syns också under den nya livsperioden.
– Sointu Fabritius

Sepposen selkä (Vidöppen) är ett kort kammarmusikverk för flöjt och piano med intryck av postminimalistism. Verket har egentligen ingen form av djupare betydelse, och dess musikaliska innehåll har inget med dess namn att göra. Men verket har en långsamt framväxande struktur där musiken framskrider allt tätare, via växlande harmonier mot slutklimaxen. Kulminationen är mycket händelserik och sedan får vi lyssna till efterklangen i verkets slut i nästan en minut. I verket sammanförs musikerna för att skapa en storartad helhet.
– Otso Kallio

Den här Stråkkvartetten är unik och intressant att lyssna till. När man lyssnar riktigt noggrant till stycket märker man olika teman i de olika satserna. Stämningen i verket är målmedveten och kan också tolkas som hemlighetsfull.

Min kompositionslärare och de stycken han uppmanat mig att lyssna till har inspirerat mig, i det här stycket bl.a. **Ruth Crawford Seegers** stråkkvartett.
– Sofia Suvilehto

Musiken i *Muistojen nocturno (Minnernas nocturno)* inleds som en stillsam inbjudan att stiga ut på det för länge sedan bortglömda dansgolvet. I första satsen är dansen mjuk och återhållsam, milt gungande, den ledsagar lyssnaren mot bortglömda minnen. Varje steg tas lugnt, åtföljt av varma minnen, men pianots finstilta dissonanser antyder att en sorgmodighet är närvarande under ytan. När temat öppnas upp och stråkarna stämmer in lätt knäppande, känns det som om själva tiden var närvarande och försiktigt tickade framåt. Temat bjuder in att utforska varje ögonblick av den här lugna, nostalgiska minnesstunden.

Andra satsen leder in på en lite mörkare stig, med inslag av nyfikenhet. Danstakten är fortfarande samma, men stegen blir mindre, som om de tvivlade och bad det förflutna att avslöja mera. Du sträcker dig mot något speciellt – ett gammalt minne eller en stunds skiftning, som tycks glida dig ur händerna. När temat upprepas tycks minnet utvidgas, som om du inte längre koncentrerade dig på en enda stund utan på samlade bitar från ett helt livsskede. Dansen är en utforskande, mjuk inbjudan mot minnen, som bär med sig både värme och fjärran vemod.

I tredje satsen får sorgmodigheten allt mer plats, utan att längre täckas av det bitterljuva. Stegen är nu snabba och varsamt placerade men begränsade, som om du rörde dig i en liten cirkel, utan att kunna ge dig av längre bort. I den här dansen finns ingen vårdslöshet, endast stilla orubblighet, när du vandrar genom minnen som bär på en tyngd du är redo att ta emot, om än lite motvilligt. Det här är en resa inåt, en nästan meditativ sådan, och varje steg utforskar milt känslor och vandrar framåt med mjuk beslutsamhet.

I fjärde satsen bryter kaos ut.. Dansen förvandlas och blir rasande, som om du gått vilse i en virvelstorm av rå känsla. Varje steg, varje gest är en överdriven, berörande klagan. Musiken är kraftig, den väsnas och är full av dissonanser. Den är lik en kraft som drar dig genom smärtsamma minnen. Här finns ingen tystnad – endast vild, otyglad intensitet, som är medryckande och skakar om all sorg som fastnat på ytan. Den här satsen är renande, som att fördriva skuggor genom dans, som inte ger något utrymme åt behärskning.

Till slut återvänder huvudtemat, ackompanjerat av en snabb rytm i stråkarna. Känslan av en tickande klocka återvänder, men den här gången mer brådskande, som om tiden gick snabbare och krävde att du återvänder till nuet. Stegen är igen behärskade men också självsäkra, varje rörelse ett modigt godkännande av det förflutna – både dess glädje och sorg. Minnena snurrar omkring, levande men fjärran, som ett panorama du ser på långt avstånd. Dansen är nu godkännande, en sista bugning mot det som har varit och som finns kvar.

Verket avslutas med ett ömsint arpeggio, en milt befriande klang. Du har återvänt från din resa, du har rotat dig och är nöjd med nuet, men med en liten, svag koppling till allt som varit. Nu råder en känsla av frid. Trots att en del av dig ännu håller fast vid det förflutna är ditt grepp så lätt att det inte håller dig tillbaka när du ser mot det som komma skall. Musiken tystnar och lämnar efter sig ett stilla eko av att ha godkänt sina minnen och fridfullt omfamna framtiden.
– Alex Belákovics

From elsewhere beskriver en process där musikens satser och små idéer utgår från oenhetlighet och till slut når harmoni eller ett balanserat tillstånd. Jag försökte ändå bevara själen i varje musikalisk idé och endast förändra hela styckets stämning från spänd till lugn.

Varje instrument har sin egen färgnyans och en musikalisk idé som motsvarar den. Jag har hittat på de här idéerna med hjälp av egen erfarenhet. I stycket kan man höra referenser till bl.a. tango och folksånger. Dragspelet är mitt eget instrument, så båda dessa musikstilar är mycket bekanta för mig.
– Ben Cobb

Eino Launonen mötte utmaningar i slutet av år 2024. Den unga tonsättarens liv var fullt av stormar, kopplade till såväl inre konflikter som yttre förväntningar. Trots att hans orkesterverk har framförts i betydande sammanhang och väckt intresse, kastade personliga utmaningar och osäkerhet inför framtiden en skugga över hans kreativitet. Musikens värld, som tidigare hade varit en tillflyktsort, förvandlades till en skrämmande labyrint, där varenda not tycktes ifrågasätta hans identitet.

Ur dessa stunder av oro började ändå hans *Rapsodi* växa fram. Den bygger på skisser för hans planerade andra symfoni men utvecklades till ett självständigt verk. Kompositionsarbetet var långsamt och trevande, och idéerna tycktes vridas till en spiral, där den tidigare symfonins teman formades på nytt och hittade ett nytt, friare uttryck. Varje skiss visade vägen för nästa, och till slut märkte Launonen att han skapat en musikalisk väv full av oväntade vändningar och känsloväxlingar.
– Eino Launonen

Tekoppar speglar gemenskap, att dela en gemensam stund, och ledsagar lyssnaren på en resa från vardagliga diskussioner mot universums större dimensioner såsom förenade galaxer. Diskussioner som förs vid tekoppar är intima och stillastående, men deras betydelse utvidgas mot en rymddimension, där galaxer smälter samman med varandra. Den här beröringspunkten uttrycker det tidlösa i ögonblicket: Allt händer här och nu, precis som man dricker te och som galaxerna utför en kosmisk dans, bägge processerna är lika naturliga och sinnliga. Verkets stämning fångar hur små och stora stunder sammanflätas sömlöst och harmoniskt.
– Mark Sulander

Min komposition *Kaamos (Polarnatten)* behandlar spänningen och dialogen mellan gemenskap och ensamhet, något som starkt varit närvarande i mitt eget liv och i samhället på ett bredare plan. Speciellt inom skolvärlden har balansgången mellan de här två känslorna varit svår och påverkar elevernas välmående och skolframgångar.

Mitt verk har inspirerats av de stunder när människan upplever att hen är fristående från andra, men också av stunder, när samhörigheten och kontakten till andra känts starkare. Via en komposition ville jag utforska hur de här motsatta känslorna kan leva sida vid sida – kan de sammansmälta till en upplevelse?
– Olga Niemi

Jag komponerade verket *Erimielisyyksiä (Meningsskiljaktigheter)* hösten 2024 och ville med det bidra med en ny synvinkel på konfliktsituationer, både deras konsekvenser och lösningar. Varje instrument motsvarar en person och den personens synvinkel. Under verket framför varje person sin egen åsikt och det visar sig att åsikterna skiljer sig från varandra. Mot slutet av verket har de ändå lyckats hantera meningsskiljaktigheterna.
– Leo Vauhkonen